

8. 2. 2008

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

# Projev vicepremiéra Martina Bursíka při volbě prezidenta

Projev vicepremiéra a šéfa zelených Martina Bursíka při prezidentské volbě:

Vážený pane prezidente, vážení,

volba prezidenta republiky je bezpochyby historickým okamžikem. Čím to však je, že co pět let zažíváme současně s povznášejícími pocity tohoto historického okamžiku i pocity jisté trapnosti z ne příliš povedeného představení. Přispívá volba prezidenta republiky k důvěryhodnosti naší nové demokracie? Obávám se, že nikoli.

Osmnáct let tvrdíme my politici veřejnosti, že jsme ti, kteří dokážou odpovědněji a lépe než občané vybrat hlavu státu. A tak se zde opět po pěti letech schází pouhých 281 lidí, aby těm deseti milionům venku, u televizorů a rádií naplnilo jejich představu o hlavě státu. Abyste mi dobře rozuměli, mám z toho vše jiné než dobrý pocit.

Kdyby se přímá volba prezidenta konala dnes, šlo by o čestnou soutěž dvou kandidátů. Lidé by vybírali lepšího kandidáta. My politici bychom si mohli mnoho věcí odpustit. Jedna politická strana by nemohla vyhrožovat druhé, co udělá, když nebude zvolen její kandidát. Neměla by důvodu přesvědčovat v prezidentské volbě konkurenční politickou stranu, aby přijala pro ni nevýhodná pravidla hry. Vnitrostranické opozice v jednotlivých politických stranách by nemohly stát na krku předsedům vlastních stran a tvrdit, že jejich předsedové nejsou dostatečně aktivní při vyjednávání podpory jejich stranickému kandidátovi a ve skutečnosti realizovat na pozadí prezidentské volby vnitrostranický zápas. Prezidentští kancléři by se nemuseli scházet s nedůvěryhodnými lobbisty. Ptáte se proč? No protože by o výsledku nerozhodovaly politické strany, ale občané.

Jenže namísto, abychom my politici umožnili novelou ústavy a prováděcím zákonem přímou volbu prezidenta, sedíme tady teď před veřejností tak trochu pocákaní zákulisními handly, špatně utajenými schůzkami lobbistů a intrikami.

Možná by tenhle odpudivý obraz politiky už téměř nikomu nepřišel divný, kdyby nepřišel Jan Švejnar a nešlápl do tohoto nevábného bahna tím nejúčinnějším možným způsobem. Namísto, aby přijal pravidla zákulisních obchodů, rozjel se mezi lidmi. Nepřijal místní tezi, že volí volitelé, a není tedy třeba cokoli vysvětlovat veřejnosti. Pochopil, že veřejnost vyvíjí tlak na své poslance a senátory, aby vyslyšeli její vůli.

Jan Švejnar již nyní vykonal mnoho dobrého pro posílení důvěry občanů v politiku, když během své kampaně nevídaným způsobem pozvedl zájem veřejnosti o prezidentskou volbu, a to i navzdory skutečnosti, že veřejnost nemůže ovlivnit výsledek volby. Za toto mu patří můj - a nejen můj - vřelý a upřímný dík. Jan Švejnar však může vykonal ještě mnoho dobrého pro Českou republiku jako její prezident, a já pevně věřím, že se mu této příležitosti dostane.

Období nadcházejícího pětiletého prezidentského mandátu bude pro Českou republiku v mnohém

výjimečné a zásadní. Čekají nás výzvy, které před námi dosud nestály. A svět nás bude posuzovat podle toho, jak se jich zhostíme. Jednou z nich je předsednictví Evropské unie. Rozhodujeme dnes o tom, zda v tomto citlivém období bude Českou republiku reprezentovat vyhlášený eurofob, který se netají svými extrémními názory, nebo zda to bude prezident s pozitivním světovým názorem, jenž si nehledá nepřítel, ale má vůli spojovat, místo aby rozdělával. Potřebujeme evropského a světového prezidenta - a tím je pro nás Jan Švejnar.

Českou republiku čekají také důležité úkoly na poli ochrany klimatu. Během našeho předsednictví v Evropské radě budeme moderovat debatu při hledání konkrétních kroků společné akce rozvinutých a rozvojových zemí, které by měly pomoci odvrátit hrozby spojené s globálními klimatickými změnami. Budeme vyjednávat dohodu evropské sedmadvacítky nad novým energeticko-klimatickým balíčkem. Česká republika bude jménem EU jednat s novou administrativou Spojených států o jejím postoji k připravované globální dohodě o ochraně klimatu, která má být přijata v prosinci 2009 v Kodani. Při vyjednávání celosvětové dohody budeme potřebovat prezidenta, o jehož postoj se budeme moci opřít. Ne prezidenta, za jehož extrémní názory na globální změny klimatu se budeme stydět a budeme mařit čas sanací jím napáchaných škod před světovým společenstvím.

Dnešní prezident s oblibou označuje svůj extrémní názor na klima za názor mlčící většiny. Tady je na místě logická otázka: jak ví Václav Klaus, že mlčící většina si myslí to, co on, když mlčící většina mlčí, že? To však není vše. Zkušenosti z předvolební kampaně a z návštěvy Václava Klause na klubu Strany zelených nás bohužel přesvědčily o tom, že jeho bizarní postoje na poli environmentální politiky popíráním globálních klimatických změn nekončí. Vrcholem bylo, když se nás snažil přesvědčit, že živočišných druhů na planetě Zemi neubývá, ale naopak přibývá.

Otázka zní: je moudré znovu zvolit za prezidenta člověka, který žádné ničení planety nevidí, nikdy v životě neviděl a nemyslí si, že nějaký vážný a rozumný člověk by to mohl říci? K tomu je třeba doplnit, že žádný z vrcholných evropských státníků se nevyjadřuje podobně dogmatickým způsobem. Černobílé je i schéma "my" versus "naši nepřátelé" v oblasti věcí veřejných. Vyhlášovat tu občanskou společnost, tu zastánce Evropské unie, tu ochránce životního prostředí za nepřátele svobodné společnosti, to je dogmatický přístup, který znehodnocuje volný "trh myšlenek", znemožňuje demokratickou diskusi a poškozují demokracii jako takovou.

Nechceme prezidenta, který bude svoji odvahu dokazovat tvrdošíjným hájením svých extrémních názorů proti celému světu a pak se v klíčových okamžicích raději stáhne, to když cítí, že by napáchal škody, namísto aby pomohl nalezení konsenzu. Volíme kandidáta, který prokázal ochotu být týmovým hráčem. Šéfa týmu, o jehož podporu a autoritu se budeme moci opřít a který na mezinárodních fórech prezentuje názory, za které se můžeme hrdě postavit. Jan Švejnar nás přesvědčil, že chce a umí takovým kapitánem být.

Navzdory tomu, dámy a pánové, že na Pražském hradě nevlaje evropská vlajka, jsme Evropané. Je naším národním zájmem, abychom jako Evropané, kteří budou v příštím roce předsedat Evropské radě, dokázali, že jsme schopni zvládnout čestně a profesionálně předsednictví. To není nic diskontinuitního - navážeme na evropsky velmi respektovanou politiku posledních Přemyslovců, Lucemburků na našem trůně i Jiřího z Poděbrad. Není důstojnějšího místa a důstojnější chvíle než to říci tady a teď. Tihle naši předkové byli evropskými politiky, aniž přestali být politiky národními. To je odkaz, na který chceme navázat.

Volíme dnes prezidenta, který u nás nemá velké pravomoci, jeho úřad je však v naší zemi nadán obrovskou symbolikou, vážností a autoritou. Přesto, nebo právě proto, je na místě otázka, proč je osmnáct let po revoluci dominantní motivací letošní volby strach? Proč se tolik politiků tváří a chová, jako by šlo o jejich politickou kariéru, když sami na prezidenta nekandidují? Proč se tolik politiků bojí

změny na postu hlavy státu? Proč by měla stát a padat vláda na tom, kdo se stane prezidentem republiky?

Jakéže politické otřesy a katastrofy v důsledku obsazení jediného - byť významného úřadu - máme očekávat? Copak jsme státem jednoho muže? Jakou vizitku dáváte tomuto státu, o kterém společně tvrdíme osmnáct let, že je demokracií, když to vypadá, jako by se nezvolením Václava Klause vše zhroutilo? Proč zdůrazňujete kontinuitu a bojíte se diskontinuity. Kontinuita - to je dědičná monarchie. Střídání - to je demokracie. Bát se střídání rovná se bát se demokracie. A to je podivné.

Dnešní prezident o sobě rád a často tvrdí, že se chová jako nadstranický prezident. Jak tomu ale můžeme uvěřit, když ODS zvolením svého kandidáta podmiňuje další existenci vládní koalice a bezmála existenci vlastní. Byla to sama ODS, kdo z Václava Klause udělal straníka jako hrom. Přitom prvním předpokladem k tomu, aby prezident republiky přispěl ke kultivaci politiky, je jeho skutečná nadstranickost, to je neutralita v politické soutěži a schopnost měřit všem stejným metrem.

Prezident bude muset svým vlivem působit tak, aby soutěž politických stran probíhala korektně a věcně. Musí otevírat témata klíčová pro budoucnost země. Otevírat témata, nikoli vnucovat svá řešení. Musí se ozvat, když dojde k faulům vůči politické slušnosti, ať je faulujícím či faulovaným kdokoli. Musí dát politickým stranám jasné záruky, že zákulisně nehraje žádnou vlastní politickou hru. Musí své jednání před a po volbách učinit maximálně průhledným a předvídatelným. A držet slovo.

Potřebujeme prezidenta aktivního v prosazování dobrého jména České republiky v zahraničí. Prezidenta, který bude především dobře sloužit své zemi, nikoli propagovat sebe sama. Jeho místo není na reklamách či na seminářích politicky vyhraněných think-tanků, nýbrž na prestižních mezinárodních fórech, na státních návštěvách, na významných kulturních či společenských akcích, kde může posílit pozitivní vnímání České republiky. Česká republika potřebuje prezidenta, jenž bude vystupovat jako hlava státu odpovědná za národní zájmy a nikoli jako soukromá osoba propagující své privátní názory.

Jan Švejnar má k úspěšnému zvládnutí nelehké role hlavy státu všechny předpoklady intelektuální i kvality osobnostní. České republice nade vši pochybnost prospěje méně konfliktní prezident, který výraznou měrou přispěje ke zklidnění české politické scény.

Pane prezidente, dámy a pánové, nastal čas pro změnu.

Zdroj: ČTK